

REZOLUCJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO (UE) 2023/1911**z dnia 10 maja 2023 r.****zawierająca uwagi stanowiące integralną część decyzji w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Agencji Kolejowej Unii Europejskiej (ERA) za rok budżetowy 2021**

PARLAMENT EUROPEJSKI,

- uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Agencji Kolejowej Unii Europejskiej za rok budżetowy 2021,
 - uwzględniając art. 100 Regulaminu i załącznik V do Regulaminu,
 - uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Transportu i Turystyki,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Kontroli Budżetowej (A9-0100/2023),
- A. mając na uwadze, że zgodnie z zestawieniem dochodów i wydatków ⁽¹⁾ ostateczny budżet Agencji Kolejowej Unii Europejskiej (zwanej dalej „Agencją”) na rok budżetowy 2021 wyniósł 31 827 678 EUR, co stanowi wzrost o 3,45 % w porównaniu z 2020 r.; mając na uwadze, że budżet Agencji pochodzi głównie z budżetu Unii;
- B. mając na uwadze, że w swoim sprawozdaniu dotyczącym rocznego sprawozdania finansowego Agencji za rok budżetowy 2021 (zwanym dalej „sprawozdaniem Trybunału”) Trybunał Obrachunkowy (zwany dalej „Trybunałem”) stwierdził, iż uzyskał wystarczającą pewność, że roczne sprawozdanie finansowe Agencji jest wiarygodne oraz że operacje leżące u jego podstaw są legalne i prawidłowe;

Zarządzanie budżetem i finansami

1. zauważa z zadowoleniem, że monitorowanie budżetu w ciągu roku budżetowego 2021 doprowadziło do osiągnięcia wskaźnika wykonania środków w wysokości 99,82 %, co oznacza lekki spadek o 0,16 % w porównaniu z rokiem 2020; zauważa ponadto, że wskaźnik wykonania środków na płatności w 2021 r. wyniósł 93,54 %, co oznacza wzrost o 4,25 % w porównaniu z rokiem 2020;
2. odnotowuje, że wynik budżetu w 2021 r. wyniósł 69 638 EUR, co oznacza spadek w porównaniu z 114 225 EUR w 2020 r.;
3. dostrzega wyzwania, przed którymi stanęła Agencja podczas wykonywania budżetu w 2021 r., w tym w odniesieniu do wysiłków podjętych w celu jak najszybszego i jak najskuteczniejszego wykorzystania budżetu na bezpieczeństwo informatyczne w wysokości około 1,3 mln EUR przydzielonego przez Komisję w maju 2021 r. na wzmocnienie zdolności Agencji w zakresie bezpieczeństwa informatycznego; wyraża uznanie dla Agencji, że wykorzystwała około 81 % tego budżetu, choć miała na to mało czasu;
4. odnotowuje, że Agencja zaznacza, że jej budżet od lat znajduje się pod dużą presją ze względu na to, że nie dysponuje ona wystarczającym personelem do realizacji nowych i rozszerzonych zadań wynikających z czwartego pakietu kolejowego; z zaniepokojeniem odnotowuje, że w swojej odpowiedzi Agencja wskazuje, że co roku musiała dokonywać coraz większych cięć w budżecie operacyjnym, aby wypłacić wynagrodzenia pracownikom; wyraża uznanie dla Agencji za środki podjęte w celu złagodzenia skutków takich braków, np. poprzez zwiększenie stawki godzinowej stosowanej przez Agencję w odniesieniu do działań związanych z zadaniami urzędu;
5. przypomina, że Agencja dysponuje najmniejszym budżetem spośród agencji transportowych pomimo znakomych wyników w zakresie ochrony środowiska i innych korzyści płynących z transportu kolejowego, który Komisja określiła jako jeden ze swoich priorytetów w planie działania na rzecz rozwoju dalekobieżnych i transgranicznych kolejowych przewozów pasażerskich; ponawia poparcie dla zwiększenia budżetu Agencji, aby zapewnić jej zasoby niezbędne do skutecznego wykonywania uprawnień i wypełniania zadań, w szczególności związanych ze zwiększaniem konkurencyjności, poprawą bezpieczeństwa i interoperacyjnością transgraniczną;

(¹) Dz.U. C 162 z 13.4.2022, s. 5.

Wyniki działalności

6. przyjmuje do wiadomości, że Agencja zgłosiła wykonanie 76,41 % programu rocznego na 2021 r. (w porównaniu z 59,35 % w 2020 r.); z zadowoleniem przyjmuje fakt, że osiągnięto większość kluczowych wskaźników skuteczności działania określonych w jednolitym dokumencie programowym na lata 2021–2023; zauważa jednak, że nadal nie osiągnięto niektórych ważnych kluczowych wskaźników skuteczności działania, takich jak te związane z audytem dotyczącym równouprawnienia płci, zamknięciem ustaleń z audytu sprzed 2021 r. (12 z 14 działań otwartych na początku 2021 r. odłożono na 2022 r.) oraz obecnością kobiet w sektorze transportu;
7. odnotowuje niektóre z głównych osiągnięć Agencji w 2021 r., takie jak terminowe wydanie znacznie rosnącej liczby zezwoleń dla pojazdów (1260), jednolitych certyfikatów bezpieczeństwa (41) i zatwierdzeń urządzeń przytorowych ERTMS (2), ukończenie ambitnego badania dotyczącego klimatu bezpieczeństwa w celu stworzenia pozytywnej kultury bezpieczeństwa w sektorze kolejowym (z udziałem 100 uczestniczących organizacji; otrzymano łącznie 46 500 odpowiedzi), wdrożenie europejskiego rejestru pojazdów w środowisku produkcyjnym oraz postępy poczynione w przeglądzie pakietu TSI do 2022 r.; z zadowoleniem przyjmuje pełną transpozycję filaru technicznego czwartego pakietu kolejowego we wszystkich państwach członkowskich Unii i przypomina, jak ważne jest pilne ukończenie ERTMS do 2030 r.;
8. w odniesieniu do działań następczych podjętych w związku z ubiegłorocznymi uwagami dotyczącymi absolutorium zauważa, że Agencja przeniosła swój jednolity dokument programowy z systemu rocznego i zorientowanego na wydajność do systemu wieloletniego opartego na wynikach, którego głównymi elementami są: stosowanie logiki interwencji w całym cyklu „plan-wdrożenie-kontrola-działanie” Agencji, kluczowe wskaźniki skuteczności działania w zakresie monitorowania wyników i wpływu (wartość dodana dla systemu kolejowego), a także tablica wskaźników jednolitego dokumentu programowego, regularnie udostępniana zarządowi Agencji na potrzeby zarządzania Agencją opartego na dowodach;
9. przypomina, że po pełnej transpozycji filaru technicznego czwartego pakietu kolejowego pod koniec 2020 r. Agencji powierzono szereg nowych zadań, które pociągnęły za sobą znaczny wzrost obciążenia pracą; zauważa, że Agencja opracowała plan wzmocnienia we współpracy z Komisją i ustaliła doraźne priorytety, aby lepiej radzić sobie z nowym obciążeniem pracą;
10. wyraża uznanie dla ciągłych starań Agencji o poprawę efektywności i wykonania budżetu dzięki planowi wzmocnienia opracowanemu w 2021 r.; zauważa, że plan wzmocnienia opiera się na szeregu filarów, takich jak dalsza konsolidacja gromadzenia danych i przejrzystości dzięki wzmocnionemu monitorowaniu i kulturze wyników opartej na danych; wzywa Agencję do dalszego rozwijania efektów synergii (np. w dziedzinie zasobów ludzkich, zarządzania budynkami, usług informatycznych i bezpieczeństwa), współpracy i wymiany dobrych praktyk z innymi agencjami Unii w celu poprawy wydajności;
11. wyraża zadowolenie z tego, że Agencja nadal z powodzeniem realizuje swoje zadania w zakresie interoperacyjności, bezpieczeństwa i harmonizacji kolei w Unii; z zadowoleniem przyjmuje stałe zaangażowanie Agencji w realizację celu, jakim jest stworzenie jednolitego europejskiego obszaru kolejowego i poprawa połączeń kolejowych; zwraca uwagę na ważną rolę kolei w zapewnianiu zrównoważonych przewozów pasażerskich i transportu towarowego w całej Unii w nadchodzących dekadach oraz przypomina w związku z tym o znaczeniu, jakie mają w tym względzie prace Agencji;
12. przypomina, że rok 2021 był również Europejskim Rokiem Kolei, i podkreśla, że kolej jest jednym z najbardziej zrównoważonych, innowacyjnych i najbezpieczniejszych dostępnych rodzajów transportu; stwierdza, że po kontynencie w Europejskim Roku Kolei jeździł specjalny pociąg uniijny, który zatrzymał się w ponad 100 miastach w 26 krajach, co pokazało potencjał kolei, a także jej osiągnięcia w zakresie rozwoju interoperacyjnych kolei w całej Europie oraz konieczność usunięcia wszelkich utrzymujących się barier transgranicznych;
13. z zadowoleniem przyjmuje strategiczny wkład Agencji w dziedzinie przepisów krajowych; wyraża uznanie dla szeroko zakrojonych prac przeprowadzonych przez Agencję w 2021 r. nad oceną krajowych przepisów dotyczących zezwoleń dla pojazdów i oczekuje na sfinalizowanie oceny dotyczącej pozostałych państw członkowskich w 2022 r., a także na wyniki w zakresie redukcji przepisów w nadchodzących latach;

14. nalega, aby ukończenie sieci kolejowej bazowej TEN-T było kluczowym priorytetem; apeluje o nowe wsparcie ze strony Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) na rzecz inwestycji w kolej oraz o podjęcie działań, które przygotowują grunt pod odrodzenie kolei;
15. sugeruje, aby Agencja rozważyła podjęcie działań w celu poprawy jakości usług w transporcie kolejowym;

Polityka kadrowa

16. zwraca uwagę, że na dzień 31 grudnia 2021 r. plan zatrudnienia zrealizowano w 98 % – przyjęto 148 pracowników zatrudnionych na czas określony, podczas gdy budżet Unii przewidywał 151 stanowisk w tej kategorii pracowników (w porównaniu z 148 stanowiskami przewidzianymi w 2020 r.); zauważa ponadto, że w 2021 r. Agencja zatrudniła 34 pracowników kontraktowych (w stosunku do 36 zatwierdzonych stanowisk) i 2 oddelegowanych ekspertów krajowych (w stosunku do 4 zatwierdzonych stanowisk);
17. odnotowuje brak równowagi płci wśród kadry kierowniczej wyższego szczebla Agencji, gdzie 7 na 9 członków (77,78 %) to mężczyźni; zauważa, że rozkład płci wśród zarządu Agencji przedstawia się następująco: 28 osób z 49 (57,14 %) to mężczyźni; odnotowuje ponadto rozkład płci wśród całego personelu Agencji: 125 ze 192 pracowników (65 %) to mężczyźni; odnotowuje, że Agencja kontynuowała prace na rzecz zlikwidowania różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn, obejmujące konkretne projekty, takie jak projekt „Kobiety w transporcie”, aby wzmocnić zatrudnienie kobiet i równość szans w sektorze transportu; docenia wysiłki Agencji na rzecz wzmocnienia telepracy i równowagi geograficznej w procesie rekrutacji; przypomina, że uchybienia proceduralne w procedurach rekrutacyjnych szkoda zasadzie przejrzystości i równego traktowania; zwraca się do Agencji o usprawnienie wewnętrznej procedury rekrutacyjnej w celu wyjaśnienia procesów oceny i kwestii dotyczących ogłoszeń o naborze; przypomina, jak ważne jest opracowanie długoterminowej polityki kadrowej uwzględniającej równowagę między życiem zawodowym a prywatnym, poradnictwo zawodowe i rozwój kariery zawodowej przez całe życie oraz zatrudnianie i integrację osób z niepełnosprawnościami;
18. odnotowuje nową strategię Agencji w zakresie zasobów ludzkich (2023–2027) mającą na celu wspieranie długoterminowego zaangażowania i zmniejszenie rotacji pracowników; podkreśla, że wszystkie działania priorytetowe określone w celu zapewnienia równowagi płci i równych szans będą realizowane w synergii z tą strategią, i wzywa Agencję do informowania organu udzielającego absolutorium na bieżąco o ich wdrażaniu; zauważa, że w 2021 r. Agencja rozpoczęła przechodzenie na SYSPER, narzędzie zarządzania zasobami ludzkimi; miało ono zacząć funkcjonować na początku 2022 r.;
19. odnotowuje, że Komisja przewidziała zwiększenie planu zatrudnienia Agencji od 2023 r., ale nie towarzyszyło temu odpowiednie zwiększenie przydziału dotacji; przypomina, że Agencja podejmuje już znaczne wysiłki w celu sprostania poziomowi ambicji wymaganemu do skutecznego osiągnięcia celów politycznych Komisji przy obecnych ograniczeniach budżetowych; podkreśla, że w 2021 r. kilku pracowników zgłosiło znaczne godziny nadliczbowe; przyznaje, że uwypukla to rozbieżność między pulą zasobów a potrzebami w terenie; wskazuje, że utrzymanie właściwej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym wśród pracowników jest niezbędne do wykonywania zadań Agencji w zadowalający sposób;
20. odnotowuje problemy, z jakimi borykają się pracownicy Agencji ubiegający się o opiekę zdrowotną we Francji, ponieważ francuski organ krajowy nie zgadza się na ich przynależność do krajowego systemu opieki zdrowotnej;
21. zauważa, że w okresie od 2020 r. do połowy 2022 r. w Agencji zgłoszono cztery przypadki molestowania, a trzech z jej pracowników wpisano do rejestru; zauważa jednak, że nie wszczęto żadnego dochodzenia ani nie wniesiono żadnej sprawy do sądu; zachęca Agencję do dalszego rozwijania polityki i metod w celu skuteczniejszego zapobiegania takim przypadkom w przyszłości;

Zamówienia publiczne

22. zauważa, że pierwotny plan zamówień był aktualizowany przez cały rok; dodano 350 000 EUR na nowe zaproszenie do składania ofert i 228 000 EUR na zmienioną umowę ramową; zauważa, że w 2021 r. Agencja przeprowadziła 4 otwarte zaproszenia do składania ofert i 4 procedury negocjacyjne oraz dwa razy ponownie poddała zamówienia procedurze konkurencyjnej;

23. przypomina, że Agencja jest upoważniona do uwzględniania potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP); zwraca uwagę, że w 2020 r. Trybunał zauważył, że Agencja powinna wprowadzić skuteczne mechanizmy kontroli umożliwiające weryfikację wnioskodawców pod kątem statusu MŚP; pochwała bieżące działania Agencji mające na celu wdrożenie zalecenia Trybunału, takie jak zapewnienie wnioskodawcom wyraźnego wyeksponowania informacji na temat szczególnych warunków dla MŚP, zapewnienie wnioskodawcom deklarującym się jako MŚP możliwości złożenia oświadczenia własnego oraz wprowadzenie mechanizmu przeprowadzania kontroli na podstawie dostarczonych dowodów;

Zapobieganie konfliktom interesów i zarządzanie nimi oraz przejrzystość

24. zauważa, że Agencja opublikowała na swojej stronie internetowej życiorysy i deklaracje interesów członków zarządu i kadry kierowniczej wyższego szczebla; zauważa, że brakuje życiorysów dwóch z 49 członków zarządu; zauważa, że Agencja nie publikuje życiorysów ekspertów zewnętrznych ani wewnętrznych;
25. z zadowoleniem przyjmuje wysiłki Agencji w celu zwiększenia przejrzystości jej działań, takie jak regularne publikowanie na jej stronie internetowej informacji dotyczących wszystkich spotkań dyrektora wykonawczego z organizacjami lub osobami samozatrudnionymi w sprawach związanych z działaniami Agencji; wzywa Agencję do uczestnictwa w niedawno zawartym porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości dla przedstawicieli grup interesu, podpisanym przez Komisję, Radę i Parlament;

Kontrola wewnętrzna

26. w związku z uwagami organu udzielającego absolutorium z 2020 r. zauważa, że w celu wzmocnienia wymiaru kontrolnego swojego wewnętrznego systemu zarządzania Agencja przeszła na system skoncentrowany na ramach kontroli wewnętrznej w oparciu o wytyczne Komisji, podczas gdy norma międzynarodowa ISO 9001:2015 pozostała drugorzędym punktem odniesienia, który ma zostać wycofany w 2022 r.;
27. zauważa, że Agencja dokonała rocznej oceny swoich ram kontroli wewnętrznej i doszła do wniosku, że ogólnie zachowuje zgodność z tymi ramami, ale że w niektórych obszarach można wprowadzić ulepszenia; zauważa, że ustalone działania następcze będą monitorowane przez cały 2022 r.; odnotowuje ponadto, że Agencja została poddana audytowi nadzorczemu, aby sprawdzić, czy jej procesy są zgodne z wymogami ISO, oraz że jednostka certyfikująca nie stwierdziła żadnych niezgodności;
28. zauważa, że Służba Audytu Wewnętrznego Komisji (IAS) przeprowadziła ocenę ryzyka w celu określenia obszarów, w których Agencja powinna przeprowadzić kontrole w nadchodzących latach (2021–2023); zauważa, że w ocenie ryzyka zidentyfikowano trzy obszary kontroli, a mianowicie planowanie strategiczne i monitorowanie, zarządzanie IT oraz wdrażanie czwartego pakietu kolejowego; odnotowuje, że przeprowadzono pierwszy audyt, końcowe sprawozdanie z audytu przesłano Agencji w marcu 2022 r. oraz uzgodniono plan działania z IAS;
29. przypomina, że w 2019 r. IAS przeprowadziła audyt dotyczący zarządzania informacjami i bezpieczeństwa informacji; zauważa, że sprawozdanie końcowe zawierało dwa zalecenia uznane przez IAS za bardzo ważne, dotyczące ram zarządzania danymi oraz ciągłości działania systemów IT i bezpieczeństwa fizycznego; podkreśla, że oficjalny zmieniony termin wdrożenia tych zaleceń wyznaczono na koniec 2022 r.; wzywa Agencję do informowania władzy budżetowej o postępach czynionych w tym względzie;
30. stwierdza, że w 2021 r. odnotowano 35 niezgodności, przy czym liczba niezgodności finansowych zmniejszyła się w porównaniu z poprzednimi latami;
31. zauważa, że w 2021 r. OLAF wszczął dochodzenie wewnętrzne, które jest nadal w toku; wzywa Agencję do poinformowania władzy budżetowej o wyniku tego dochodzenia; wzywa Agencję do odnotowania faktu, że wskaźnik uczestnictwa w szkoleniach w zakresie zwalczania nadużyć finansowych i etyki jest niski, mimo że są one obowiązkowe; zachęca Agencję do zwiększenia wskaźnika uczestnictwa w tych szkoleniach, aby poprawić techniki wykrywania i zachęcać pracowników do zgłaszania wszelkich podejrzeń nadużyć finansowych;

Cyfryzacja i zielona transformacja

32. przyjmuje do wiadomości, że Agencja osiągnęła bardzo wysoki stopień cyfryzacji w swoich procedurach; zauważa, że Agencja jest aktywnym członkiem grupy roboczej zajmującej się projektem Komisji dotyczącym e-zamówień, który został już niemal w pełni wdrożony; z zadowoleniem przyjmuje rolę, jaką Agencja odgrywa od 2021 r., kiedy, jako jedna z trzech agencji pilotażowych, przeszła z finansowej aplikacji informatycznej ABAC na nową platformę SUMMA; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Agencja, korzystając ze specjalnego wsparcia Komisji w 2021 r., wprowadziła cenne środki mające na celu wzmocnienie cyberbezpieczeństwa, takie jak działania naprawcze mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości w niektórych systemach informatycznych, testy penetracyjne systemów informatycznych, procedura kontroli bezpieczeństwa zewnętrznych systemów informatycznych, a także okresowe sesje uświadamiające w zakresie bezpieczeństwa informatycznego dla wszystkich pracowników; zauważa, że w związku z tym w 2021 r. Agencja doświadczyła cyberataków w mniejszym stopniu niż w 2020 r.; odnotowuje ponadto, że Agencja współpracuje z EASA w celu wymiany wiedzy fachowej na temat ugruntowanego systemu informatycznego umożliwiającego monitorowanie informacji dotyczących bezpieczeństwa w lotnictwie; zachęca Agencję do ścisłej współpracy z ENISA (Agencją Unii Europejskiej ds. Cyberbezpieczeństwa);
33. z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie i bieżące wysiłki Agencji na rzecz promowania zrównoważonego rozwoju i ograniczania wpływu na środowisko; zauważa z zainteresowaniem, że w projekcie jednolitego dokumentu programowego na 2023 r. Agencja uwzględniła specjalną strategię środowiskową zgodną z priorytetami Zielonego Ładu i obecnym kontekstem gospodarczym; wzywa Agencję do określenia w swoim programie prac celu redukcji emisji CO₂ oraz do informowania organu udzielającego absolutorium o faktycznym wdrażaniu strategii ochrony środowiska;

Ciągłość działania w czasie kryzysu

34. na podstawie skonsolidowanego rocznego sprawozdania z działalności za 2021 r. zauważa, że Agencja terminowo i odpowiednio zareagowała na pandemię COVID-19, w odniesieniu do zarówno do personelu i organizacji pracy, jak i sektora kolejowego; jeżeli chodzi o reakcję w odniesieniu do polityki kadrowej, zauważa, że Agencja wspierała telepracę w odniesieniu do wszystkich pracowników za pomocą szeregu środków, które z pewnością staną się nową normą, takich jak zwiększenie szerokości pasma transmisji danych i optymalizacja zdalnej łączności VPN dla pracowników pracujących z domu; zachęca Agencję, aby wykorzystała doświadczenia związane z pracą zdalną i hybrydową, żeby lepiej organizować spotkania i zadania, które można w przyszłości skuteczniej przeprowadzać i realizować w trybie zdalnym niż przy udziale fizycznym; jeżeli chodzi o reakcję na pandemię w odniesieniu do sektora kolejowego, zauważa ponadto, że Agencja przygotowała sprawozdanie pt. „Bezpieczeństwo podróży podczas pandemii COVID-19 dla pasażerów podróżujących na duże odległości pociągami i innymi środkami transportu” oraz zorganizowała webinarium pt. „Odbudowa transportu kolejowego po pandemii”;

Inne uwagi

35. odnotowuje aktualną tendencję Agencji do obniżania kosztów związanych z dwoma budynkami, w Lille i Valenciennes, oraz do koncentrowania działalności tylko w jednym miejscu; zauważa w szczególności, że Agencja zobowiązała się do nieprzedłużania umowy najmu pomieszczeń w Lille oraz do ograniczenia podróży do Lille do obowiązkowych posiedzeń;
36. zauważa, że ze względu na przekształcenie Agencji w organ UE obecna siedziba główna Agencji w Valenciennes nie zapewnia już warunków niezbędnych dla personelu i działań Agencji;
37. podkreśla, że wszystkie instytucje UE muszą przestrzegać rozporządzenia finansowego i wysokich standardów zarządzania;
38. w odniesieniu do innych uwag towarzyszących decyzji w sprawie absolutorium, które mają charakter przekrojowy, odsyła do swojej rezolucji z dnia 10 maja 2023 r. ⁽²⁾ w sprawie wyników, zarządzania finansami i kontroli agencji.

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0190.